

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 12 kwietnia 2019 r.

Pozycja 93

POSTANOWIENIE

z dnia 14 lutego 2019 r.

Sygn. akt Ts 186/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mariusz Muszyński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej MKS Sp. z o.o. w Tychach o zbadanie zgodności:

- 1) art. 361 § 2 w związku z art. 417¹ § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459) w związku z art. 424¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822) rozumianych jako uzależniające istnienie oraz zakres szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem od konieczności jej powstania najpóźniej w chwili wydania orzeczenia niezgodnego z prawem oraz wyłączające z pojęcia szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem koszty sądowych, kosztów procesu i kosztów egzekucyjnych, z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 29 w związku z art. 17 pkt 4⁴ ustawy z 17 listopada 1964 r., o której mowa w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim dotyczy wyłącznej właściwości miejscowej sądu do orzekania w sprawie odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, które zostało wydane przez ten sam sąd, z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 19 września 2017 r. (data nadania), MKS Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Tychach (dalej: skarżąca, pracodawca) zarzuciła niezgodność:

1) art. 361 § 2 w związku z art. 417¹ § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (ówcześnie: Dz. U. z 2017 r. poz. 459; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, ze zm.; dalej: k.c.) w związku z art. 424¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 – Kodeks postępowania cywilnego (ówcześnie: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) rozumianym jako uzależniające istnienie oraz zakres szkody wyrządzonej

wydaniem prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem od konieczności jej powstania najpóźniej w chwili wydania tego orzeczenia oraz wyłączające z pojęcia szkody wyrządzonej wydaniem takiego orzeczenia koszty sądowe, koszty procesu i koszty egzekucyjne – z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

2) art. 29 w związku z art. 17 pkt 4⁴ k.p.c. w zakresie, w jakim dotyczy wyłącznej właściwości miejscowej sądu do orzekania w sprawie odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, przez ten sam sąd – z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym:

Skarżąca, jako pracodawca, prowadziła ze swoim pracownikiem spór sądowy o zapłatę.

Sąd Rejonowy w Tychach, wyrokiem z 16 lutego 2010 r. (sygn. akt IV P 31/09) zasądził – z powództwa pracownika – należność pieniężną oraz koszty procesu od skarżącej, oddalił powództwo wzajemne skarżącej i zasądził koszty procesu na rzecz pracownika.

Sąd Okręgowy w Katowicach, wyrokiem z 5 października 2010 r. (sygn. akt IX Pa 248/10) oddalił apelację skarżącej w całości i zasądził na rzecz pracownika zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

Od powyższego wyroku skarżąca wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Sąd Najwyższy, w wyroku z 9 sierpnia 2011 r. (sygn. akt I BP 3/11) stwierdził, że wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach jest niezgodny z prawem oraz zasądził od pracownika na rzecz skarżącej zwrot kosztów postępowania skargowego przed Sądem Najwyższym w kwocie 450 zł.

Skarżąca, celem ściągnięcia zasądzonych kosztów procesu, wszczęła postępowanie egzekucyjne, które okazało się bezskuteczne, a w ramach którego poniosła wydatki w wysokości 38,68 zł, a także koszty opłaty sądowej od wniosku o wyjawienie majątku dłużnika. Skarżąca wystąpiła więc do Sądu Okręgowego w Katowicach z powództwem przeciwko Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w Katowicach, o zapłatę 528,68 zł wraz z kosztami procesu. Swoje roszczenie oparła na art. 417 § 1 k.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c.

Sąd Okręgowy w Katowicach przychylił się w całości do stanowiska skarżącej i – wyrokiem z 5 lipca 2016 r. (sygn. akt II C 905/14) – zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej odszkodowanie wraz z kosztami procesu.

Na skutek apelacji Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa Sąd Apelacyjny w Katowicach – wyrokiem z 2 marca 2017 r. (sygn. akt I ACa 955/16) – zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił w całości powództwo i zasądził od skarżącej na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania w obu instancjach.

3. Zdaniem skarżącej, art. 361 § 2 w związku z art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 424¹ § 1 k.p.c. – w zakwestionowanym zakresie – naruszają wyrażone w art. 77 ust. 1 Konstytucji prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Z kolei art. 29 w związku z art. 17 pkt 4⁴ k.p.c. – w zakwestionowanym zakresie – naruszają prawo do bezstronnego sądu wyrażone w art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p.TK) skarga

konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono:

1) art. 361 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, ze zm.; dalej: k.c.), zgodnie z którym w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono;

2) art. 417¹ § 2 k.c., w myśl którego jeżeli szkoda została wyrządzona wydaniem prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej;

3) art. 424¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 – Kodeks postępowania cywilnego (obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.), zgodnie z którym, można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe;

4) art. 29 k.p.c., w którym ustawodawca ustalił, że powództwo przeciwko Skarbowi Państwa wytacza się według siedziby państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie;

5) art. 17 pkt 4⁴ k.p.c., w myśl którego do właściwości sądów okręgowych – bez względu na wartość przedmiotu sporu – należą sprawy o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem.

Jako wzorce kontroli powołano w skardze art. 77 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

3. Trybunał stwierdza, że skarga spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego, gdyż:

1) została sporządzona w imieniu skarżącej przez radcę prawnego (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK);

2) skarżąca:

a) wyczerpała przysługującą jej drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), gdyż wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 2 marca 2017 r. (sygn. akt I ACa 955/16), jest prawomocny i nie przysługują od niego żadne zwykle środki zaskarżenia;

b) dochowała terminu wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK);

c) prawidłowo określiła przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK), wskazała, które konstytucyjne prawa i wolności i w jaki sposób – jej zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK) oraz przedstawiła w tym zakresie stosowne uzasadnienie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK).

4. W ocenie Trybunału analizowana skarga konstytucyjna nie jest obarczona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, zaś sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

W analizowanej skardze konstytucyjnej, istotą poruszonego problemu jest:

1) niezasadne traktowanie jako szkody – wyrządzonej wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia – dochodzonej na podstawie art. 417¹ § 2 k.c., jedynie szkody objętej uprzednio skargą o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem i istniejącej tym samym w chwili wniesienia skargi lub nawet w chwili wydania orzeczenia niezgodnego z prawem. Pojęcie szkody powinno być – zdaniem skarżącej – ujmowane

szeroko. Szkodą jest wówczas także każde uszczuplenie majątku poszkodowanego wynikłe bezpośrednio ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, w tym uszczerbki powstałe na skutek rozstrzygnięcia skargi dotyczącej kosztów, a także uszczerbki dalsze, powstałe i poniesione na etapie egzekucji. Koszty te zachowują adekwatny związek przyczynowo-skutkowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem. Poszkodowany nie byłby bowiem zmuszony ponosić kosztów związanych ze skargą i następnie ewentualnej egzekucji kosztów wypływających ze skargi, gdyby nie wydanie orzeczenia niezgodnego z prawem;

2) właściwość miejscowa i rzeczowa tego samego sądu w sprawie naprawienia szkody, jeśli sprawcą szkody jest sąd okręgowy (jak w przypadku skarżącej) narusza konstytucyjne prawa strony do właściwego, niezależnego, niezawisłego i bezstronnego sądu.

Biorąc powyższe pod uwagę, dyskwalifikacja formalna analizowanej skargi konstytucyjnej na etapie wstępnej kontroli wykraczałaby poza ramy art. 61 ust. 1 i 4 u.o.t.p.TK.

W związku z powyższym, na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK, postanowiono jak w sentencji.